

MNOHOJAZYČNOST A VÝVOJOVÉ PORUCHY ŘEČI

Co to je? Jak je mohu poznat? Co mohu udělat?

Vývojové poruchy řeči postihují
7 % všech dětí.



Mnohojazyčnost **NENÍ** příčinou vývojových
poruch řeči.

Ale spolehlivá diagnóza vývojových po-
ruch řeči u vícejazyčných dětí
není snadná.

Jejich včasné odhalení je klíčové.
Logopedie pomáhá!



www.multilingualmind.eu



Co je to mnohojazyčnost a kdy jste vlastně považováni za vícejazyčného člověka?

Jste vícejazyční pouze tehdy, když dokonale ovládáte dva nebo více jazyků, nebo třeba i když znáte pouze několik slov v jiném jazyce?

Na tyto otázky neexistuje jednotná odpověď: existuje několik různých definic mnohojazyčnosti. Nejčastěji se za vícejazyčné považují lidé, kteří v každodenním životě pravidelně používají dva (nebo více) jazyků, a to bez ohledu na to, zda své jazyky dokonale ovládají, a bez ohledu na věk, ve kterém se je začali učit.

Na rozdíl od dospělých si děti osvojují jazyk (jazyky) bez námahy a bez jakéhokoli formálního vyučování nebo pokynů. Děje se tomu za předpokladu, že mají dostatek příležitostí jazyk poslouchat a používat.

Co je to vývojová porucha řeči?

O vývojové poruše řeči hovoříme tehdy, když řečový projev dítěte neodpovídá jeho věku.

Vývojová porucha řeči je vrozená porucha a **není** způsobena poruchami sluchu, intelektuálními obtížemi **ani** neurologickými poruchami.

Vývojová porucha jazyka se může projevovat různými způsoby. Zatímco některé děti mají problémy s vyjadřováním, jiné vykazují sníženou slovní zásobu nebo mají problémy s gramatikou. Tyto problémy se mohou vyskytovat samostatně nebo v kombinaci s jinými a mohou se projevovat jak v produkci, tak v porozumění jazyku.



Může mnohojazyčnost způsobit vývojovou poruchu řeči?

»**NE!**« Vývojovou poruchou řeči jsou postiženy jak jednojazyčné, tak vícejazyčné děti.

Mnohojazyčnost nebrání osvojení jazyka! Potíží však spočívá ve správném rozpoznání poruchy jazykového vývoje u vícejazyčných dětí.

Jak se projevuje vývojová jazyková porucha u vícejazyčných dětí?

Vývojová porucha jazyka vždy postihuje všechny jazyky dítěte. Příznaky v obou jazycích se však mohou lišit. I u typicky se vyvíjejících vícejazyčných dětí se často projevuje nerovnováha mezi schopnostmi v jazycích, které si osvojily. Zvládnutí jazyka u vícejazyčných dětí závisí na tom, jak dlouho s ním přicházely do styku (zda byly například vystaveny oběma jazykům od narození, nebo zda byl druhý jazyk přidán později během jejich vývoje) a jak intenzivní toto vystavení bylo.

Pokud dítě nemá dostatek příležitostí poslouchat nebo mluvit určitým jazykem, nemůžeme očekávat, že si ho dokonale osvojí.

Z těchto důvodů není snadné identifikovat vývojovou poruchu řeči u vícejazyčných dětí, a proto jsou tyto děti někdy falešně označovány za jazykově postižené, i když tomu tak není a jejich jazykový vývoj dokonale odpovídá tomu, jak často jsou jazyku vystavovány a množství možností k učení jazyka, které měly.

Častěji se však stává, že vývojová jazyková porucha není u vícejazyčných dětí rozpoznána, protože odchylky od typického průběhu jazykového vývoje jsou mylně přičítány jejich vícejazyčnosti.

Jak diagnostikovat vývojové jazykové poruchy u vícejazyčných dětí?

Pokud váš logoped ovládá všechny jazyky vašeho dítěte, je to jistě výhoda, ale bohužel se tak děje jen zřídka. Navíc je v současné době k dispozici pouze několik diagnostických nástrojů (pro několik málo jazyků), které umožňují vyšetření jazykových dovedností všech dětí ve všech jejich jazycích. Proto obvykle nelze vyhodnotit všechny jazyky, které dítě ovládá.

Pokud však logopedi a rodiče spolupracují, může být diagnostika a terapie vývojové poruchy řeči u vícejazyčných dětí úspěšná.

Co mám dělat, když se obávám, že mé dítě trpí vývojovou poruchou řeči?

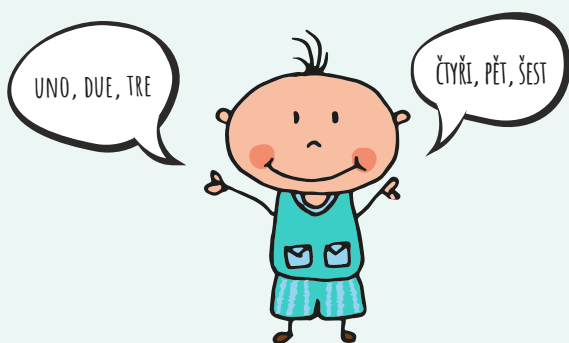
V průběhu osvojování jazyka se všechny děti řídí stejnou posloupností vývojových milníků. A to v případě, že se učí jeden, dva nebo i více jazyků současně. Během prvního roku života si osvojují první slova. Ke konci druhého roku života by děti měly být schopny vytvořit alespoň 50 slov a umět je spojit do dvouslovných výroků.

Během třetího roku se děti učí mnoho nových slov a jejich slovní zásoba se velmi rychle rozrůstá a je stále propracovanější. Zároveň začínají skládat první věty, i když zpočátku nejsou dokonalé. Některé děti procházejí těmito vývojovými fázemi rychleji, zatímco jiným to může trvat o něco déle. Tato variabilita je při osvojování jazyka zcela normální. Děti s vývojovou poruchou jazyka se však od průměrného vývoje jazyka odchyľují ve větším měřítku.



Potenciální příznaky vývojové poruchy jazyka:

- Dítě začíná mluvit velmi pozdě.
- Je těžké mu porozumět.
- Dítě má problémy s učením nových slov (i po druhém roce života se slovní zásoba rozšiřuje jen pomalu).
- Dítě má potíže s porozuměním a dodržováním pokynů.
- Dítě má potíže s tvorbou celých vět.



Kde mohu získat pomoc?

Vývojová jazyková porucha nezmizí sama od sebe: Bohužel je stále velmi rozšířené přesvědčení, že všechny jazykové obtíže časem zmizí, jakmile dítě dostatečně vospěje. I když se příznaky vývojové poruchy řeči mohou v průběhu vývoje měnit, zůstávají. Například dítě, které ve čtyřech letech vykazuje nedostatky ve slovní zásobě, může mít v pěti letech potíže s gramatikou a v šesti letech může mít problémy s učením se správného čtení a psaní. Jakékoli podezření na vývojovou poruchu řeči by mělo být rychle objasněno kvalifikovaným logopedem, aby v případě jazykové poruchy mohla být co nejdříve zahájena včasná a věku odpovídající terapie.

**»VČASNÉ ROZPOZNÁNÍ JE KLÍČOVÉ.
POMÁHÁ LOGOPEDIE.«**

Jak mohu nejlépe podpořit své dítě v osvojování více než jednoho jazyka?

- Mluvte s dítětem jazykem, který ovládáte nejlépe, a který je vám nejpříjemnější.
- Není problém, když rodiče používají s dítětem dva různé jazyky. Pro děti není matoucí, když doma slyší a mluví dvěma nebo více jazyky!
- Poskytněte dítěti dostatek příležitostí k opakovanému poznávání jeho jazyků. Pokud neznáte jazyk prostředí, ve kterém žijete, může si vaše dítě tento jazyk přesto zdatně osvojit díky pravidelnému kontaktu např. ve školce nebo v rámci volnočasových aktivit.
POZOR: Sledování televize k osvojení jazyka (jazyků) nestačí! Děti se učí jazyk(y) prostřednictvím živé komunikace, např. při společné hře, jídle, oblékání atd.
- Čtěte si s dítětem knížky: využívejte obrázky k tvořivé komunikaci, ptejte se na to, co na obrázcích vidí, a co se tam děje. Tak se čtení nahlas změní v zábavný a (inter)aktivní dialog.
- Sledujte zájmy svého dítěte a využijte je k navázání interakce/komunikace. Řekněte dítěti, co se chystáte udělat, nebo okomentujte, co se právě stalo. Mluvte na dítě pomocí jednoduchých a krátkých vět.
- Pokud má vaše dítě problémy s osvojováním jazyka, můžete ho podpořit svým chováním, aniž by si toho všimlo. Buďte pro dítě jeho jazykovým vzorem.
- Když tedy použije např. nesprávnou frázi, jednoduše ji zopakujte v opravené podobě. Tomuto chování se také říká „**korektivní zpětná vazba**“.
- Pokud byla vašemu dítěti diagnostikována vývojová porucha řeči, není nutné omezovat počet jazyků, kterým je vystaveno, pouze na jeden, abyste mu „usnadnili“ osvojení jazyka. Tímto způsobem byste pouze omezili možnosti, které má vaše dítě k vyjádření.

Spolupráce mezi Univerzitou v Kostnici, Katolickou univerzitou v Eichstättu-Ingolstadt a IRCCS E.Medea.

Universität
Konstanz



KATHOLISCHE UNIVERSITÄT
EICHSTÄTT-INGOLSTADT



ASSOCIAZIONE
la Nostra Famiglia

